

FINANCE, INSURANCE AND STOCK EXCHANGES, UPGRADING STRATEGIC PORTFOLIO

Борисова І. С., к.е.н., доцент

*Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-068-1-28>

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ЗАПОРУКА ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Фінансова інклюзія визначається як наявність та рівність можливостей доступу до фінансових послуг. Це стосується процесу, за допомогою якого приватні особи та підприємства можуть отримати доступ до відповідних, доступних та своєчасних фінансових продуктів та послуг. Сюди входять банківські, позичкові, акціонерні та страхові продукти [1, с. 108]. Фінансова інклюзія, головним чином, зосереджена на забезпеченні надійних фінансових рішень для економічно незахищених верств населення. Основна мета фінансової інклюзії надання прозорої інформації та фінансової допомоги без будь-яких прихованих операцій або витрат.

За останні роки у світі було досягнуто значного прогресу у просуванні фінансової інклюзії шляхом базового володіння рахунками для фізичних осіб. Але мільярди людей в розвинутих країнах і країнах що розвиваються досі залишаються фінансово недоотриманими. У світі налічується 2,5 мільярда що працює дорослих людей виключених з банківських послуг, які не мають доступу до основних фінансових інструментів [3]. Фінансова незахищеність – це не просто проблема незахищених верств населення, це проблема рівних можливостей, яка зачіпає багатьох в розвинутих ринках, і включає майже половину населення.

Обізнаність у сфері фінансів і фінансових послуг позитивно впливає на споживання, статус зайнятості та доходи, а також на

деякі аспекти фізичного та психічного здоров'я. Відповідно до цілей сталого розвитку ООН, більша фінансова інтеграція є ключовою метою, оскільки вона дозволяє біднішим домогосподарствам та неформальним економікам підвищити стійкість та використовувати економічні можливості.

На сьогодні понад 100 країн світу вже мають розроблену національну стратегію з фінансової інклюдії або компоненти фінансової інклюдії, вбудовані до інших національних стратегій [2, с. 4]. Національний банк України (НБУ) 04.11.2020 року провів церемонію запуску розробки Національної стратегії фінансового включення України, ініційованої НБУ та Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC), яка входить до Групи Світового банку. Цей проєкт реалізується спільно та фінансується Державним секретаріатом Швейцарії з економічних питань (SECO) та Фондом належного врядування Великобританії (GGF) в Україні. Поширення фінансової інклюдії є одним із головних напрямів Стратегії розвитку фінансового сектору України FinTech 2025. Відповідно до Стратегії розвитку FinTech 2025 будуть запроваджені наступні зміни:

- покращення якості надання фінансових послуг шляхом посилення захисту прав споживачів;

- задоволення доступу до фінансових послуг та інструментів всіх громадян без виключення, охоплюючи жителів сільських та віддалених регіонів;

- сприяння фінансової грамотності населення та впровадження нових фінансових інструментів, таких як депозити, позики, цінні папери, акції та полюси страхового захисту;

- створення умов для покращення інвестиційного клімату і розвитку малого та середнього бізнесу [4].

Тому, відповідно до провідних міжнародних практик, буде впроваджені стандарти ринкової поведінки фінансових установ та організацій, надано доступ до фінансової інформації та фінансових продуктів, активовані цільові програми для підвищення фінансової грамотності населення. Фінансовий доступ полегшує повсякденне життя, а також допомагає сім'ям та

компаніям планувати все – від довгострокових цілей до несподіваних надзвичайних ситуацій [3].

Задля підвищення фінансової грамотності населення необхідно запровадити наступні кроки:

- НБУ та Міністерству фінансів України підвищувати рівень фінансової обізнаності населення, шляхом створення єдиної комунікаційної платформи;

- заохочувати в Україні поширення фінансової інклюзії за допомогою електронних грошей, мобільних додатків, транскордонних грошових переказів;

- зосередити заходи щодо розширення фінансової обізнаності в першу чергу серед молоді завдяки курсу «фінансової грамотності» у школах;

- підсилювати набір фінансових інструментів та банківських послуг за допомогою оплати та погашення кредитів, а також оплата комунальних послуг через термінали й мобільні додатки;

- підвищити рівень розповсюдження фінансових сервісів серед сільського населення, шляхом встановлення у кожному населеному пункті доступних банкоматів і терміналів;

- створити партнерські стосунки з низкою фінансових установ, що займаються розвитком, постачанням фінансових послуг та інвестуванням середнього і малого бізнесу [2, с. 2–4].

COVID-19 прискорив необхідність сприяння розвитку фінансової грамотності як важливого інструменту для управління людьми своїми фінансовими справами та підвищення фінансової стійкості. Клієнти банків, які вже використовували цифрові канали, як правило, збільшили їх використання, тоді як ті, хто менш обізнаний з новими технологіями, були змушені вступити в цифрову еру, часто погано підготовлені до цього. Кіберзлочинність і шахрайство серед користувачів фінансовими інструментами досягла рекордних максимумів у 2020 році, поруч із різким збільшенням кількості клієнтів банків, що виходять в Інтернет.

Фінансова інклюзія зміцнює доступність економічних ресурсів та формує концепцію заощаджень серед всіх громадян без

винятку. Фінансова інклюзія є важливим кроком на шляху інклюзивного зростання. Це допомагає в загальному економічному розвитку незаможних верств населення. Для підняття соціально-економічного розвитку і збільшення добробуту громадян країни необхідна ефективна фінансова інклюзія шляхом надання їм модифікованих фінансових продуктів та послуг.

Література:

1. Захарченко Н.В. Фінансова інклюзія для підвищення добробуту населення та економічного зростання держави. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 105–116.
2. Дудинець Л.А., Верней О.Є. Фінансова інклюзивність та її департаменти. *Економіка управління національним господарством*. 2018. Випуск 2 (130). С. 8–13. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20182\(130\)/sep20182\(130\)_008_DudynetsL,VerneiO.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20182(130)/sep20182(130)_008_DudynetsL,VerneiO.pdf) (дата звернення: 15.04.2021).
3. Гладких Д.М. Напрями забезпечення фінансової інклюзії в Україні. *Аналітична записка. Серія «Економіка»*. Національний інститут стратегічних досліджень. № 8, 2019. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-01/analit-hladkyh-ekonomu-8-2019-1.pdf> (дата звернення: 18.04.2021).
4. За доступні фінансові послуги: Створення національної стратегії фінансового включення України. Національний Банк України. 2020. 04.11. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/finposlugi-stanut-dostupnishimi-dlya-gromadyan-v-u-krayini-zyavitsya-natsionalna-strategiya-z-pidvischennya-finansovoyi-inklyuziyi> (дата звернення: 17.04.2021).